

TOM DE KET MAAKT 'HET PAUPERPARADIJS' IN VEENHUIZEN

Een utopie onttaardt in

DUIZENDEN ARME SLOEBERS DIE TWEE EEUWEN GELEDEN VANUIT DE STAD NAAR HEROPVOEDINGSGESTICHTEN IN HET DRENTSE VEENHUIZEN werden overgebracht, om uiteindelijk in naamloze graven te eindigen. Het muziektheaterstuk *Het Pauperparadijs* moet volgens Tom de Ket postuum een eerbetoon zijn aan hen wier stemmen nooit gehoord zijn.

door Esther Kleuver

En laat er volgens theatermaker Tom de Ket nou in tweehonderd jaar tijd fundamenteel nauwelijks iets te zijn veranderd aan de manier waarop we tegen armoede aankijken. „Als je in de bijstand zit, moet dat haast wel je eigen schuld zijn. En schulden bestaan vaak voor meer dan de helft uit boetes, waarmee je natuurlijk niets oplost”, vertelt hij. „Paupers krijgen bovendien vaak automatisch het etiket uitschot opgeplakt. Het illustreert zo mooi de menselijke tekortkomingen.”

Dus toen de provincie Drenthe hem benaderde om, na het succes van de locatieproductie *De Drentse Bluesopera* (2011) bij Gieter, wederom een voorstelling te maken, had de theatermaker (o.a. bekend van het cabaretduo Van Houts & De Ket, *De Verleiders*) nog wel een ideeje liggen. Hij had een grimmig verborgen stukje van onze vaderlandse geschiedenis ontdekt tijdens het lezen van het boek *Het Pauperparadijs* (2008) van Suzanna Jansen.

De Ket: „Ik ben zelf opgegroeid in Assen en daardoor vaak langs het gevangenisdorp Veenhuizen gefietst. Maar dat het zo'n dramatische geschiedenis kende, had ik nooit kunnen bevroeden. De bedenker van dit sociale heropvoedingsexperiment, Johannes van den Bosch, mag er dan ooit met de beste bedoelingen aan zijn begonnen, zijn utopie onttaardt in een regelrechte nachtmerrie.”

Een link met de goede bedoelingen van de utopie die Europa heet, is daarbij bovendien snel gevonden. „Ik probeer de trauma's van deze tijd op te zoeken. Mensen een spiegel voor te houden en morele dilemma's voor te leggen. Daar is theater wat mij betreft ook voor bedoeld, zoals de Oude Grieken en Shakespeare dat al deden. Ik vind het interessant om mensen te prikkel en te laten nadenken.”

En dat is volgens de theatermaker ook hard nodig: „Dat de meest kansarmen hier, in dit relatief rijke land, zijn overgeleverd aan voedselbanken, dat is toch een gotspe. En de tweedeling neemt steeds verder toe. We hebben het sociale

Regisseur Tom de Ket aan het werk in Veenhuizen: „Ik wil mensen een spiegel voorhouden.”
FOTO HINDA METER

Cato (Margreet Boersbroek) en Teunis (Steyn de Leeuwe) proberen uit het bedelaarsgesticht te ontsnappen.

kapitaal van na de Tweede Wereldoorlog totaal verkwanseld en zijn van een toerante samenleving naar een hardvochtige overge-

gaan.” Dat klinkt allemaal loodzwaar, maar wie het werk van Tom de Ket kent, weet dat zijn voorstellingen gepaard gaan met een gezonde dosis humor en de prachtigste muziek (dit keer gecomponeerd door Lavalu).

Zo ook *Het Pauperparadijs*, dat op de binnenplaats van het Gevangenis museum gespeeld wordt. De decorstukken blijken deels van de hand van gedetineerden die nog vast zitten in de overgebleven penitentiaire inrichtingen in Veenhuizen en zo kan het ook gebeuren dat u naar uw parkeerplek wordt verwezen door een gevangene. Op deze manier probeert de productie ook

Akteur Dragan Bakema speelt de sociaal bewogen generaal Johannes van den Bosch.
FOTO'S REYER BOXEM

Gezonde dosis humor

daadwerkelijk twee gescheiden werelden bij elkaar te brengen.

Voor Tom de Ket is het theater verder een belangrijke plek waar hij zijn zeggingskracht kan doen. Hij wil zijn publiek niks opdringen en bovendien een prettige avond bezorgen, maar: „Als het al een aanklacht is, dan is het tegen de complete visieloosheid van de politiek. De

daadkracht van Van den Bosch, hoe slecht dat ook uitpakte, verwordt nu ook niksigheid. Tot procedureel geneuzel voor de bühne. Van de politiek hoef je weinig te verwachten.”

En daarmee is zijn strijdvlaagheid zeker nog niet ingedamd. Hij heeft ook net het script voor de theaterproductie *Slikken en Stikken* af, om in het najaar samen met *De Verleiders* wederom ten strijde te trekken. Ditmaal tegen misstanden in de zorg.

'Het Pauperparadijs' is te zien van 15 juni t/m 7 augustus in Veenhuizen, Drenthe. Info: hetpauperparadijs.nl

GEVANGENISDORP

Het ziet er idyllisch uit, het Drentse Veenhuizen. Toch had je hier als keurige burger tot 1981 niets te zoeken. Toegang tot het dorpje was streng verboden en voorbehouden aan gevangenispersoneel en gedetineerden.

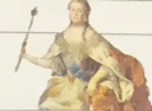
Veenhuizen heeft een lange geschiedenis als het gaat om dwangarbeid en heropvoeding tot 'arbeidzame mensen', zoals de sociaal bewogen generaal Johannes van den Bosch

(1780-1844) het formuleerde. Vanaf 1818 bouwde de Maatschappij van Weldadigheid onder zijn aanvoering enkele kolonies voor arme gezinnen, landlopers en wezen in het noorden van Drenthe en het noordwesten van Overijssel om hen met tucht en discipline klaar te maken voor een beter leven.

Het liep uit op een grote mislukking en in 1859 werden de bedelaarsgestichten Veenhuizen en

Ommerschans overgenomen door de rijksoverheid en omgevormd tot strafinrichtingen. Voor het gevangenispersoneel werd er een klein dorp gebouwd, om de inrichtingen heen. In 1890 ging Ommerschans dicht, maar Veenhuizen is tot op heden in gebruik als penitentiaire inrichting.

In het Tweede gesticht bevindt zich tegenwoordig echter het Gevangenis museum.

nachtmerrie

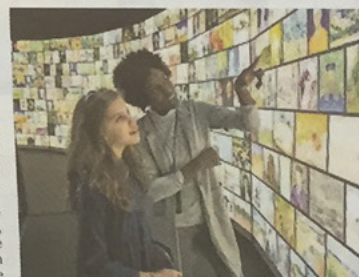
Vincent op avontuur in C

door Maaike Staffhorst

China heeft de primeur. Vandaag opent in Beijing de eerste 'Meet Vincent van Gogh Experience'. Hierin stappen bezoekers in het leven van de beroemdste kunstenaar van de wereld. Ze zien, horen, voelen en ruiken wat hij heeft meegemaakt. Dichter bij de kunstenaar kun je niet komen.

Met levensgrote 3D-reproducties van schilderijen, briefcassettes, nagebouwde woon- en werkplekken en audiovisuele en digitale hoogstandjes volg je de voetstappen van Van Gogh. De rondreis begint bij het einde van zijn leven. De bezoeker staat dan, net als Vincent, midden in een korenveld. Kraaien vliegen op wanneer er een pistoolschot klinkt. De Franse wind blaast langs je gezicht. Vervolgens trekt zijn indrukwekkende leven chronologisch aan je voorbij.

„Er zitten veel verrassingen in de Experience verwerkt”, vertelt zakelijk directeur van het Van Gogh Museum Adriaan Dönszelmann. „Zo zijn onder meer het Parijse café Le Tambou-

Adriaan Dönszelmann bij de 3D-reproductie.
FOTO ROB DE JONG

'Meet Vincent van Gogh, Experience' gaat op reis door China.
FOTO REPUBLIC/BIBI NEURAY

Om te ontdekken hoe Van Gogh schilderde, kunnen bezoekers zijn perspectiefraam uitproberen.”

Dat de 'Meet Vincent van Gogh Experience' als eerste aan China is verkocht heeft een duidelijke reden. Dönszelmann: „Het is onze missie om Van Goghs leven en werk toegankelijk te maken voor een zo'n breed mogelijk publiek. Wij brengen daarom Van Gogh naar delen van de wereld waar mensen wo-

Geef De Telegraaf cadeau!

Alstublieft! Een abonnement op De Telegraaf cadeau!

Vaderdagtip!

5 weken of 7 weekenden voor maar €15,- (t.w.v. €35,-)

De Telegraaf

Bestel op www.telegraaf.nl/geven